

Fritak fra opplæringsplikt for elev som ønsker å hoppe over 10. klasse

Utdanningsdirektoratet har svart Fylkesmannen i Vestfold om fritak fra opplæringsplikt for elev som ønsker å hoppe over 10. klasse og starte på videregående skole høsten 2013.

TOLKNINGSUTTALELSE | 17.04.2013

Gjelder

- [Opplæringslova - § 2-1 Rett og plikt til grunnskoleopplæring](#)
- [Forskrift til opplæringslova - § 1-15 Tilbod om fag frå vidaregåande opplæring til elevar på ungdomstrinnet](#)

Vi ser til e-post fra Fylkesmannen i Vestfold datert 15.03.2013, med spørsmål om bl.a. fritak fra opplæringsplikt for elev som ønsker å hoppe over 10. klasse og starte på videregående skole høsten 2013.

Bakgrunnen for henvendelsen er at Fylkesmannen i Vestfold har fått spørsmål fra en skole om en særlig faglig sterk elev på 9. trinn, hvor eleven med samtykke fra sine foreldre ønsker å hoppe over 10. trinn og begynne på videregående skole fra høsten av. Skolen er enig i at eleven er faglig sterk, og skolen og foreldrene har også tidligere diskutert muligheten for å hoppe over ett år.

Fylkesmannen stiller følgende spørsmål: Dersom skolen fatter vedtak om å fritta en elev fra opplæringsplikten for resten av grunnskolen, er det slik å forstå at eleven skal ha et vitnemål med standpunktkarakterer i alle fag, og videre at eleven må gjennomføre både lokalt gitt og sentralt gitt eksamen på 10. trinn denne våren?

Fritak for opplæringsplikten

Opplæringsloven § 2-1 fjerde ledd åpner for at kommunen kan fritta en elev i grunnskolen helt eller delvis fra opplæringsplikt en når hensynet til eleven tilsier det. Dette krever sakkyndig vurdering og samtykke fra foreldrene.

Det går fram av Ot.prp. nr. 46 (1997 -98) s. 153 at:

- Fritak etter andre punktum skal berre givast i heil t spesielle unntakstilfelle, først og fremst der det er urimeleg overfor eleven å gjennomføre opplæringsplikta.

Det fremgår av Meld. St. 20 (20 12 -2013) På rett vei - Kvalitet og mangfold i fellesskolen punkt 5.1.1 om adgangen til å fritta etter opplæringsloven § 2-1:

- Denne fritaksadgangen gjelder ikke bare elever med alvorlige funksjonshemninger. Alle tilfeller der hensynet til eleven tilsier fritak, kan være aktuelle. For eksempel kan skolene etter denne bestemmelsen la særlig faglig sterke elever hoppe over et klassetrinn, slik at de vil kunne få en opplæring som er bedre tilpasset deres situasjon. Det kan også gis fritak fra flere skoleår, eller for deler av opplæringen. Det framgår likevel av merknadene til bestemmelsen at det bare er i helt spesielle unntakstilfeller at hensynet til eleven kan begrunne fritak. Fritak er først og fremst aktuelt når gjennomføring av opplæringsplikten vil virke urimelig overfor eleven. Det må i vedtaket tas stilling til spørsmålet om vurdering, eksamen og vitnemål.

Vi legger til grunn at kommunen må vurdere og ta stilling til om den konkrete eleven på 9. årstrinn kan fritas fra opplæringsplikten for resten av grunnskolen etter opplæringsloven § 2-1 fjerde ledd. Når en elev hopper over et årstrinn, betyr dette at eleven fritas for ett eller flere av de ti årene i grunnskolen og eleven vil ha rett til å fullføre grunnskolen på et senere tidspunkt. Eleven skal bare ha standpunkt karakter i de fagene som allerede er avsluttet eller avsluttes på 9. årstrinn. Paragraf 3-18 i forskrift til opplæringsloven har bestemmelser om når en standpunktkarakter må være fastsatt i forhold til sentralt gitt og lokalt gitt eksamen i grunnskolen. Da eleven ikke vil ha standpunktkarakter i eksamensfagene betyr dette at eleven heller ikke skal gjennomføre eksamen.

Elever som er skrevet ut av grunnskolen etter opplæringsloven § 2-1 fjerde ledd kan tas inn til videregående opplæring, jf. forskrift til opplæringsloven § 6-10 bokstav c). Eleven tas inn til videregående opplæring etter en individuell vurdering, jf. § 6-15 bokstav c) og § 6-17 andre ledd i forskrift til opplæringsloven .

Tilbud om fag fra videregående opplæring til elever på ungdomstrinnet

Etter forskrift til opplæringsloven § 1-15 kan elever på ungdomstrinnet ta fag fra videregående opplæring mens de fortsatt er elever i grunnskolen. Kommunen fatter et enkeltvedtak om at eleven på ungdomstrinnet skal ta et eller flere fag i videregående opplæring, jf. første ledd i bestemmelsen . Før

kommunen fatter enkeltvedtaket, skal det innhentes samtykke fra eleven eller foreldrene til eleven. For disse elevene gjelder kapittel 3 om individuell vurdering i faget både på ungdomstrinnet og i videregående opplæring. Det går fram av § 3-25 tredje ledd at elever på ungdomstrinnet som avslutter et fag tidligere enn det som følger av læreplanverket, skal være med i trekket til eksamen i faget det opplæringsåret faget blir avsluttet. Dersom eleven blir trukket til eksamen, kommer denne eksamen i tillegg til de eksamener som departementet har fastsatt at eleven skal ha på 10. årstrinn.

Vår referanse: 2013/2315